

ART

Fotografiar per superar els traumes de la violència

La Fundació Setba i l'artista Marta Fàbregas treballen amb víctimes d'agressions masclistes

4 min. BARCELONA 30/11/2020 20:15

LAURA SERRA

0

Comparteix

Guarda

L'artista Marta Fàbregas amb Filomena Quiñones a l'esquerra i Font a la dreta, davant els collages on han col·laborat / PERE TORDERA

La Filomena Quiñones es pensava que estava bé quan va començar a remenar fotografies de quan era jove i objectes del seu passat per treballar-los en un taller artístic. "Són fotografies que feia temps que no mirava i em va costar –diu, retenint les llàgrimes, assenyalant una foto de quan tenia vint anys–. Et retrobes amb algú que ja no ets tu. O et creus que ja no ets tu i, en realitat, mirant les fotos, t'adones que tens aquella mateixa essència". Amb poques paraules, la Filomena explica el procés que ha seguit amb les seves quatre companyes del taller: la fotografia ha servit per reconnectar amb la seva identitat i el seu passat, quan res feia predir que seria víctima de violència masclista. Després van venir els maltractaments i el seu jo va quedar fet bocins. Han hagut de recompondre'l. La Filomena diu que, després d'anys de teràpies, ha aconseguit tenir tancat en un armari aquest capítol de la seva vida, però "quan obres l'armari sempre queda alguna cosa per netejar". "El cos té memòria", afirma. "Són experiències que vius i que es queden amb tu", corrobora la Font, una altra de les participants en el taller.

Qui hi ha al darrere del projecte és la Fundació Setba, una entitat sense ànim de lucre que produeix projectes dirigits a col·lectius en risc d'exclusió. Utilitzen la cultura com a eina de transformació, ja sigui amb persones amb discapacitat o internes de les presons. Aquesta vegada el projecte *De l'ombra a la llum*, dirigit per l'educador social Ventura Camacho, ha comptat amb l'assessoria de l'artista i fotògrafa Marta Fàbregas, que té una obra feminista i que gira al voltant de la dona. Ella és l'autora dels collage que evoquen la joventut de les dones, a partir d'una imatge d'abans de l'agressió. Com ha fet en altres projectes, com *Colonitzada o Imperfecte perfecte*, aplica a les fotografies antigues el tractament artístic de la transferència a paper aquarel·la, de manera que guanyen capes i història, i després les converteix en collage. El resultat l'anomena "transfotografia", perquè implica "una transformació a través de la foto".

Les víctimes de violència són les autores de les dues fotografies sobre el seu passat i el seu futur. La Filomena ha fet un collage amb tot d'objectes que simbolitzen la seva vida fins ara, com els seus dos fills, i un altre que la projecta al futur i on hi ha unes grans ales. Ella havia treballat en una botiga de fotografia a Nou Barris, de manera que la càmera no ha estat una fugida sinó un retrobament. Per a la Font, sí que ha sigut un retorn a un vessant artístic oblidat. A la foto que ha fet del futur s'hi veu d'esquena i movent els braços: "Vull volar tant com pugui però sent conscient que porto una part meua que no veig però m'acompanya sempre". No volen parlar de les agressions patides, això queda dins del grup.

Trencar les barreres mentals

"L'acció artística trenca les barreres mentals", diu Fàbregas, convençuda que l'alliberament que implica l'art ajuda a experimentar el patiment des d'una altra perspectiva i pot aconseguir bons resultats. "L'art té un poder transformador. Canalitza les pors. Els artistes l'utilitzem com una eina de curar-nos", diu l'artista. Es tracta de traspasar aquesta experiència a certs col·lectius que pateixen situacions difícils. La Filomena i la Font, que han seguit teràpies amb psicòlegs i de grup, ho corroboren: "La fotografia és més subtil. Toques els mateixos temes sense anar-hi directe", diu la Filomena. "La fotografia em dona un món totalment meu que em fa sentir bé. Desaparec del tot", explica la Font. Per a ella ha sigut important crear vincles amb el grup. "Més que un escapament, ha sigut un salvavides", afirma. Sap que "la fotografia es quedarà".

La seva obra també, perquè el projecte es va convertir en una exposició pels carrers del Raval just abans del confinament i aquest novembre s'ha traslladat a una petita exposició a l'Hotel Miramar gràcies a la galeria Pigment. L'objectiu és tant l'empoderament de les dones que participen en el taller com la visibilitat de la violència masclista per erradicar-la.